

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

#LOPS2021

Historian ja yhteiskuntaopin LOPS-tuunaamo 18.11.2020

TEAMS klo 14-16:00

Opetusneuvokset

Kristina Kaihari, Lukiokoulutus ja taiteen perusopetus

Yvonne Nummela, Ruotsinkielinen koulutus

HI/YH tuunaamon ohjelma

- **Lyhyesti historiasta ja yhteiskuntaopista uusissa LOPS-perusteissa**
 - Kristina Kaihari ja Yvonne Nummela, OPH
- **LOPS-prosessi ja sen pedagoginen johtaminen Tampereella**
 - lukiokoulutuksen kehittämispäällikkö, rehtori Jaana Nieminen
- **Tampereen kaupungin HI/YH -ryhmän LOPS-työn tulokset ja mitä integroituja opintojaksoja ollaan rakentamassa**
 - HI/YH lehtori Pirkkoliisa Uusihaaro, Tampereen lyseon lukio
- **Ennakkokysymyksiä, kommentteja, hyviä ideoita – sana on vapaa**
- **Arvioinnista ja tukiaineistoista**
 - HI/YH lehtori Matti Rantonen, Iitin lukio

Lukiouudistuksen 2021 lähtökohtia ja näkymiä

- **Lukiolaisten hyvinvoinnin, ohjauksen, oppimisen tuen vahvistaminen**
- **Työelämän muutokset**, jatkuva oppiminen
- **Kansainvälistyminen** kaikilla elämän alueilla
- **Yhteistyötä korkeakoulujen** ja muiden oppilaitosten sekä **työelämän** ja **kansainvälisten toimijoiden** kanssa vahvistettava
- **Opiskelijan vahvempi oma rooli** elämänsuunnitelmiansa tekijänä
- **Elämönhallinnan taidot, yhteistyö- ja tiimitaidot, luovuus, rohkeus, joustavuus**
- **Opettajalle** mahdollisuuksia käyttää laajemmin ja uudistaa omaa osaamistaan - Opettajuuden muutos, avartavia ja positiivisia mahdollisuuksia
- **yhteistyöhön** ja yhteisöllisyyteen perustuvaa **toimintakulttuuri**
- **Johtaminen – jaettu johtajuus!**
- **Koulutuksen järjestäjän velvoitteet ja lukion toimintaympäristön rooli!**

LOPS2021 3.6 Korkeakoulut, työelämä ja kansainvälisyys

- Lukion opintotarjontaa suunniteltaessa voidaan opintojaksoihin yhdistää **kansainvälisyys- ja työelämäosaamisen osioita sekä korkeakouluopintoihin tutustumista.**
- Paikallisessa opetussuunnitelmassa konkretisoidaan yhteistyön tavoitteet ja muodot sekä päätetään yhteistyötahoista.
- **Jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksia** vahvistetaan **lukion toimintakulttuurissa, laaja-alaisen osaamisen toteutuksissa** ja kaikkien **oppiaineiden** opinnoissa.
- **KOKEMUKSELLISUUS, KONKRETIA!**

LAAJA-ALAINEN OSAAMINEN LUKIOSSA 2021-

GLOBAALI- JA KULTTUURIOSAAMINEN

- kansainvälisyysvalmiudet ja maailmankansalaisen asenne
- suomalaisen, eurooppalaisen ja globaalin kulttuuriperinnön tuntemus sekä kulttuurisen moninaisuuden ymmärtäminen
- eettinen toimijuus globaalissa media- ja teknologiamaailmassa

HYVINVOINTIOSAAMINEN

- huolenpito itsestä ja muista
- omien vahvuuksien tunnistaminen ja käyttäminen sekä identiteetin rakentaminen
- sinnikkyys muutosten ja yllätysten maailmassa

VUOROVAIKUTUSOSAAMINEN

- TUNNE- JA EMPATIATAIDOT
- SOSIAALISET TAIDOT, YHTEISTYÖKYKY JA YHDESSÄ OPPIMISEN TAIDOT
- Kielitietoisuus ja rakentavan viestinnän taito

HYVÄ, TASAPAINOINEN JA SIVISTYNYT IHMINEN

EETTISYYS JA YMPÄRISTÖOSAAMINEN

- arvolähtöinen ja eettinen toiminta yhteiseksi hyväksi
- luonnon monimuotoisuuden arvostaminen ja tutkimustietoon perustuva ilmasto-osaaminen
- kiertotalouden ymmärtäminen ja kestävä kuluttajuus

YHTEISKUNNALLINEN OSAAMINEN

- DEMOKRATIATAIDOT, VAIKUTTAMINEN TURVALLISEN, OIKEUDENMUKAISEN JA KESTÄVÄN TULEVAISUUDEN PUOLESTA
- Osaamisen käyttäminen sekä omaksi että yhteiskunnan hyväksi
- uudistumiskyky, työelämävalmiudet ja yrittäjämäinen asenne

MONITIETEINEN JA LUOVA OSAAMINEN

- Uteliaisuus ja motivation oppia sekä etsiä merkityksiä ja yhdistellä asioita uudella tavalla
- Oppimisen säätely, lähdekriittisyys ja jatkuva oppimistaitojen kehittäminen
- Monilukutaito digiajassa

Vahvat jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiudet

Lähtökohtia historian oppiaineosuudelle

- Historian tehtävän kuvaus ennallaan, **tavoitteita muokattu, sisältöjä karsittu, taitopainotteisuus, tavoitteiden taksonomia, monipuolinen arviointi**
- **historian tieteenalan** käsitteistöön, tutkimukseen, kriittiseen tiedonhankintaan, tiedon käyttöön ja soveltamiseen liittyvät ulottuvuudet
- **Kriittinen medialukutaito/monilukutaito/historian tekstitaidot**
- Yksilön merkitys ja mahdollisuudet toimijana – kansainvälisen yhteistyön, demokratian ja ihmisoikeuksien merkitys **globaalissa maailmassa**
- **Laaja-alainen osaaminen** linkittyy luontevasti, historian työskentelytaidot, monitieteisyys

Historia: tavoitealueet

1. Merkitys, arvot ja asenteet

- syvällisempi kiinnostuminen historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena, sen **merkityksellisyys**

2. Historian ilmiöiden ymmärtäminen

- monitulkintaisuus, kronologia, käsitteet, historiallinen empatia, syy- ja seuraussuhteet, muutos ja jatkuvuus

3. Historiallisen tiedon hankkiminen ja soveltaminen

- historiatiedon hankkiminen erilaisista tietolähteistä, lähteiden luotettavuuden erojen havaitseminen, **lähdekriittisyys**, tulkitseminen, ihmisen toiminnan ja **historiallisten tulkintojen** selittäminen ja arvioiminen omissa konteksteissaan, **historiatietoisuus -> tulevaisuuden vaihtoehtoisten ratkaisukeinojen arvioiminen, historian tiedon käyttö!**

Historian oppiaineosuuden jäsennys

Pakolliset opinnot

- 1. moduuli: **Ihminen ympäristö ja historia**, 2 op (Nimi muuttunut!)
- 2. moduuli: **Kansainväliset suhteet**, 2 op
- 3. moduuli: **Itsenäisen Suomen historia**, 2 op

Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

- 4. moduuli: **Eurooppalainen ihminen**, 2 op (Nimi muuttunut!)
- 5. moduuli: **Ruotsin itämaasta Suomeksi**, 2 op
- 6. moduuli: **Maailman kulttuurit kohtaavat**, 2 op

ARVIOINTI/ HISTORIA

- arviointi kohdistuu historian **yleisten tavoitteiden** saavuttamiseen **moduulikohtaisia tavoitteita** ja **keskeisiä sisältöjä painottaen**
- arvioinnin keskeisiä kohteita ovat historian tiedonalalle ominaisten **tietojen ja taitojen hallinta**: kyky ymmärtää ajallista kehitystä, syy-yhteyksiä ja seurausvaikutuksia sekä taito hankkia informaatiota erilaisista lähteistä, erotella olennaista ja epäolennaista tietoa sekä arvioida historian ilmiöitä, tulkintoja ja historian tiedon käyttöä kriittisesti.
- Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan **taito ymmärtää, soveltaa, analysoida ja yhdistellä historiallista tietoa erilaisissa tilanteissa**
- Arvosanan antaminen perustuu **monipuoliseen osaamisen näyttöön** sekä opiskelijan **kykyyn soveltaa osaamistaan**.
- **Laaja-alaisen osaamisen** osaamisen huomioiminen!

Lähtökohtia yhteiskuntaopin oppiaineosuudelle

- Yhteiskuntaopin **tehtävän kuvaus** ennallaan, **tavoitteita muokattu ja sisältöjä päivitetty ja tiivistetty (varsinkin YH3)**
- > **taitopainotteisuus, tavoitteiden taksonomia, monipuolinen arviointi**
- **monipuoliset tiedonhankinta-, tiedonhallinta- ja mediataidot**, erilaiset tietolähteet, **tiedon kriittinen tulkinta**, rakentaminen ja soveltaminen sekä **digitaaliset valmiudet**
- **Aktiivisen kansalaisen taidot, demokratian puolustaminen (!), talous-, yrittäjyys- ja työelämätaidot (huom. oman talouden hallinta), kansainvälisyys, muuttunut turvallisuusympäristö, perusjuridiikka**
- **Laaja-alainen osaaminen** linkittyy luontevasti, yhteiskuntaopin työskentelytaidot, monitieteisyys

Yhteiskuntaoppi: tavoitealueet

1. Merkitys, arvot ja asenteet:

- **kiinnostus ympäröivään yhteiskuntaan** ja yhteiskuntaoppiin tiedonalana
- **demokraattinen, tasa-arvoa kunnioittava ja erilaisuutta ymmärtävä yhteiskuntakäsitys, eettisen arviointikyvyn harjaannuttaminen**

2. Yhteiskunnallisten ilmiöiden ymmärtäminen:

- **yhteiskunta- ja oikeusjärjestelmän sekä talouselämän perusteet ja toimintatavat myös eurooppalaisessa ja kv. kontekstissa**
- omat vaikutusmahdollisuudet demokraattisessa yhteiskunnassa, **motivaatio aktiiviseen kansalaisuuteen ja yrittäjyyteen**

3. Yhteiskunnallisen tiedon hankkiminen ja soveltaminen:

- **monipuolisen yhteiskunnallisen ja taloudellisen ajankohtaisen aineiston hankkiminen eri lähteistä myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen, sanallisen, kuvallisen ja tilastollisen informaation kriittinen tulkitseminen ja arvioiminen, yhteiskunnallisen tiedon käyttö!**

Yhteiskuntaopin oppiaineosuuden jäsenitys

Pakolliset opinnot

- 1. moduuli: **Suomalainen yhteiskunta**, 2 op
- 2. moduuli: **Taloustieto**, 2 op
- 3. moduuli: **Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma**, 2 op

Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

- 4. moduuli: **Lakitieto**, 2 op (Nimi muuttunut!)

Etukäteiskysymykset

- Historian ja yhteiskuntaopin moduulien yhdistäminen muihin oppiaineisiin eri luokka-asteilla lukiossa. Mitä mahdollisuuksia? Miten käytännössä? Mitä teemakokonaisuuksia?
- Jos suunnitelmissa on yhteinen opintojakso talousmatematiikan (MAA09 , MAB07) ja taloustiedon (YH02) kesken, miten arviointi opintojakso arvioitaisiin?
- Vilka ämnesområden äst passar att arbeta med ämnesintergrerat?
- kuinka paljon opetussuunnitelmaan tulee kirjata konkreettisia toimia esimerkiksi laaja-alaisten tavoitteiden toteuttamisesta? Historiassa ja yhteiskuntaopissa kun toteutuvat kaikki laaja-alaisten opintotavoitteet jokaisessa opintojaksossa jollain tavalla.

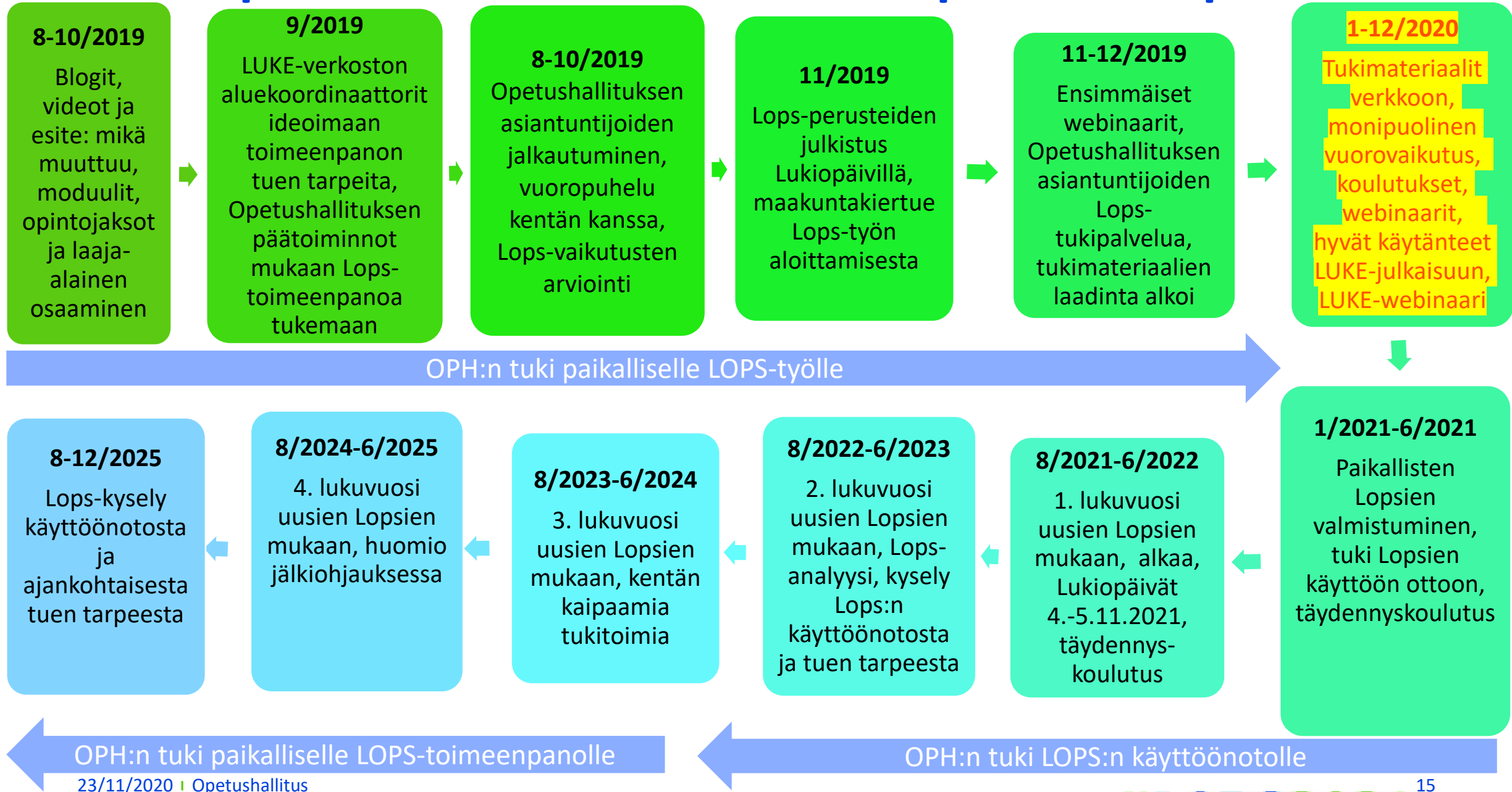
<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/lops-tuunaamot>

- Minkälaisia opintojaksoja muissa lukioissa on muodostettu?
- Minkä eri oppiaineiden kanssa historian ja yhteiskuntaopin opetusta olisi mahdollista yhdistää? Eli millaisia opintokokonaisuuksia olisi mahdollista järjestää yli oppiainerajojen tai eri oppiaineiden välillä?
- Laaja-alaiset kokonaisuudet historian tehtävissä. Etäopetuksen näkökulma erityisesti kiinnostaa, koska opetan nettilukiossa ja opetus on etäopetusta ja tehtäväpainotteista - arviointia ja palautetta.
- Bedömningen, gärna konkreti då skolorna ska skriva den i läroplanen. Jag skulle också vilja få klarhet på frågan om samarbete med andra ämnen, är det överhuvudtaget möjligt i detta läge? Därtill skulle jag vilja veta förslag på hur kurserna ska läsas med 4 perioder.

Lukiolain 718/2018 edellyttämät rakenteelliset/ käsitteelliset muutokset opintoihin Strukturella förändringar/ förändringar i begrepp enl. Gymnasielagen 718/2018

- Kurssi opiskelijan suorittamana kokonaisuutena (eli tarjonta oppilaitoksessa) *helhet som avläggs av den studerande (dvs. erbjuds i läroanstalten)*
- Kurssi opintojen laajuutta kuvaavana mittayksikkönä *måttenhet som definierar studiernas omfattning/dimensionering av studierna*
- Kurssi perusteiden tavoitteita ja sisältöjä jäsentävänä kokonaisuutena LOPS2019-perusteasiakirjassa *studieavsnittens byggstenar, helhet med mål och innehåll i grunderna*
- Syventävät ja soveltavat (opinnot/kurssit) *Fördjupade och tillämpade (studier/kurser)*
Opintojakso / *Studieavsnitt*
- Opintojakso / *Studieavsnitt*
- Opintopiste (1 kurssi → 2 op) / *Studiepoäng (1 kurs → 2 sp)*
- Moduuli / *Modul*
- Valinnaiset (opinnot/moduulit/opintojaksot) / *Valfria (studier/moduler/studieavsnitt)*

Lukion opetussuunnitelman toimeenpanon tukiprosessi

Tavoitteena innostava, osallistava ja lukio-opetusta eheyttävä **#LOPS2021**-prosessi

- Tavoitteena **uudistaa koko lukion ops-prosessia**
 - Lops-perusteiden laadinta, paikallisten Lops:ien laadinta ja toimeenpano
 - **Opetushallituksen tuki Lops-työlle**
 - Tärkeällä sijalla **osallistaminen** sekä valtakunnallisesti että paikallisesti
- Lops-työ on **lukiokoulutuksen laatutyötä** (kytkös lukiokoulutuksen laatuohjelmaan)
- **Yllätyksellisen tilanteen hoitaminen on poikinut lukiokoulutukseen myös myönteistä**
 - Kevään etäopetusjaksot toivat mukanaan ennennäkemättömän digikiihdytyksen
 - Perustaksi tarvittu riittävät **digitaidot**, hyvä laitekanta ja tinkimätön asenne
 - Kevään kokemusten myötä saatiin uusia innovaatioita myös pidemmälle aikavälille
- **ePerusteet-palvelu** tukee paikallista Lops-työtä: käytössä jo **313 lukiolla!**
- **Kaikille avoin Lukioiden kehittämisverkosto** vahvasti Lops-prosessin tukena
 - Hyvät käytänteet, yhteinen ideointi, semi- ja webinaarit

Valtionavustukset lukiouudistuksen tukena

- Valtion **erityisavustus lukiouudistuksen toimeenpanon tukemiseen 9,1 M€** (käyttöaika jatkettu 30.6.2021 asti)
- Valtion erityisavustus lukiokoulutuksen **tutoropettajatoiminnan** käynnistämiseen alueellisena yhteistyönä 1M€ (käyttöaika jatkettu 31.12.2020 asti)
- **Innovatiivisten oppimisympäristöjen edistäminen lukiokoulutuksessa 1,5 M€**
- Toisen asteen oppimateriaalipilotit, lukiohankkeet 1,3 M€
 - Nyt haettavana 704 000 € **oppimateriaalipilotteihin**, jotka edistävät **laaja-alaista osaamista ja niihin liittyviä tulevaisuustaitoja sekä korkeakoulu-, kansainvälisyys- ja työelämäyhteistyötä**
- Lisäksi valtionavustuksia **opetustoimen henkilöstökoulutukseen ja 17 M€:n** erityisavustus lukioille koronaviruksen aiheuttamien poikkeusolojen vaikutusten tasoittamiseksi

Tukea paikalliselle Lops-työlle ja lukiokoulutuksen laadulle

- OPH ja OKM laativat yhteistyössä lukioväen kanssa **ohjelman Lops-toimeenpanon tukemiseksi vuoteen 2025** asti
 - ✓ Ensimmäinen uusien Lops:ien mukaisesti opiskeleva ikäluokka valmistuu keväällä 2024
 - ✓ Lukiokoulutuksen laatuohjelman sitominen Lops-työhön
 - ✓ Laadunhallinnan ja kehittämisen strategia, Lops-toimeenpano, opinto-ohjauksen kehittämishanke, digiratkaisujen kehittäminen, tiedon hyödyntäminen lukiokoulutuksen järjestäjien päätöksenteossa
 - ✓ Mukaan kytketään **LUKE-verkosto, alueellinen tutor-toiminta** ja Opetushallituksen rahoittama **opetustoimen henkilöstökoulutus**
- Opetushallituksen **tukimateriaalit** hyödynnettävissä
 - Ks. Lops-aineistot <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/lukiokoulutus>
- Opetushallituksen **Lops-koulutukset** saaneet hyvän vastaanoton
- **LUKE-verkoston webinaarit, julkaisut ja ideoiden jakamiset**
- **Lops-tuunaamot** lokakuun lopulta alkaen

Historia ja yhteiskuntaoppi lukiossa

Historian opetus vahvistaa opiskelijan yleissivistystä, kulttuurien tuntemusta ja edellytyksiä ymmärtää oman aikansa maailmaa sekä sen muutosprosesseja. Yhteiskuntaopin opetus puolestaan syventää opiskelijan käsitystä ympäröivästä yhteiskunnasta ja taloudesta sekä antaa hänelle valmiuksia kasvaa aktiiviseksi ja osallistuvaksi kansalaiseksi.

www.oph.fi -> koulutus ja tutkinnot -> lukiokoulutus ->
LOPS2021/oppiaineet